

Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti
Borgartúni 26, 105 Reykjavík
sent á samráðsgátt

Reykjavík, 21. október 2026

Efni: Umsögn Samtaka iðnaðarins um áform um innleiðingu EES-reglna um tilflutning úrgangs

Samtök iðnaðarins (hér eftir „SI“ eða „samtökin“ eftir atvikum) hafa tekið til umsagnar áform um innleiðingu EES-reglna um tilflutning úrgangs, mál S-192/2026, birt í samráðsgátt 6. október 2026.

Samtökin styðja markmið fyrirhugaðrar innleiðingar reglugerðar (ESB) 2024/1157 um tilflutning úrgangs. Samræmdar reglur, rafræn upplýsingaskipti og aukinn rekjanleiki geta einfaldað viðskipti, bætt auðlindanýtingu og styrkt samkeppnisstöðu ábyrga fyrirtækja. Tímanleg innleiðing er jafnframt mikilvæg til að tryggja áframhaldandi aðgang íslenskra fyrirtækja að erlendum meðhöndlunar- og endurvinnsluleiðum.

SI telja þó að fyrirbyggjandi frummat veiti ekki nægilegan grundvöll fyrir þeirri staðhæfingu að áhrif á atvinnulíf verði óveruleg og kostnaður lækki almennt. Auknar kröfur um upplýsingaskil, samninga, úttektir á erlendum móttökustöðvum og takmarkanir á tilteknum flutningum geta aukið kostnað. Þá geta áhrif borist til matvælaframleiðenda og annarra iðnfyrirtækja í gegnum verð á úrgangspjónustu. Meta þarf þessa þætti sérstaklega og aðgreina viðbótaráhrif innleiðingarinnar frá breytingum sem þegar hafa komið til framkvæmda.

Skýrar skilgreiningar

Huga þarf sérstaklega að skilgreiningum og mörkum úrgangs, aukaafurða úr dýrum og fódurhráefna. Samtökin leggja því til að mótaðar verði sameiginlegar leiðbeiningar Umhverfis- og orkustofnunar og Matvælastofnunar, unnar í samráði og samstarfi við atvinnulífið. Þá þarf að tryggja að gildissviðsundanþágur séu virtar og að lögmæt nýting hliðarstrauma matvælaframleiðslu sæti ekki tvöföldum og óskýrum kröfum. Skýr flokkun og aðgreining er aftur á móti til þess fallin að skapa tækifæri til verðmætasköpunar, minni sóunar og nýrra hringrásarlausna.

Sérstaða Íslands

Við innleiðinguna verður auk þess að gæta að smæð íslenska markaðarins, flutningsleiðum innanlands og milli landa og takmörkuðum innlendum meðhöndlunarleiðum. Samræmdar kröfur innri markaðarins geta nefnilega haft hlutfallslega meiri kostnað hér en á stærri mörkuðum. Það er ekki sjálfgefið að í sömu reglum felist jafnræði, þar sem aðstæður geta verið ólíkar. Í því ljósi þarf t.a.m. að horfa til nýtingar á svigrúmi reglugerðar (ESB) 2024/1157 vegna lítils úrgangsmagns og óhagkvæmni sérhæfðrar innlendarar meðhöndlunar. Þá verður að auki að tryggja að leiðir við flutninga og meðhöndlun erlendis standi greiðar og umsýslukröfur valdi ekki töfum og bæti við flækjustigum.

Samtökin fagna því að ekki sé fyrirhugað að ganga lengra en EES-gerðin krefst. Það þarf að endurspeglast í lagatexta, reglugerðum, gjaldskrá og framkvæmd eftirlits. Varast ber gullhúðun með viðbótarskráningum, tvíteknum gagnaskilum eða víðtækari úttektar- og tryggingarkröfum en gerðin krefst. Jafnframt þarf að gæta meðalhófs í framkvæmd, meðal annars við mat á mengun

úrgangs og gögnum um erlendar móttökustöðvar. Taka verður því sérstakt tillit til takmarkaðrar stærðar og umfangs markaðarins, sem getur aukið áhrif íþyngjandi útfærslna.

Lokaorð

Fyrir framlagningu frumvarps óska samtökin eftir kostnaðarmati út frá núverandi starfsemi og umfangi úrgangsstauma, kortlagningu mikilvægra erlendra meðhöndlunarleiða og skýrri aðlögunaráætlun. Aukinn umsýslukostnaður á íslenskum úrgangs- og úrvinnslumarkaði er ekki eina áhættan sem staðið er frammi fyrir heldur eru verulegir hagsmunir fólgnir í að halda leiðum á erlenda markaði greiðum og opnum. Í því ljósi má sérstaklega vísa til þeirra hnökra sem upp hafa komið við rafræn skil, sem Terra umhverfispjónusta hf. bendir á í umsögn sinni. Taka verður tillit til sjónarmiða sem þar eru rakin við gerð frumvarps. Brýna samtökin því mikilvægi þess að standa vel að innleiðingu reglugerðarinnar og samtímis tryggja aðlögun að sérstöðu Íslands eftir fremsta megni.

Með virku samráði við matvælaframleiðendur, úrgangsfyrirtæki og aðrar greinar atvinnulífsins má nýta þau tækifæri sem í innleiðingunni felast sem og draga úr óþarfa kostnaði og rekstraróvissu.

Virðingarfyllst,
f.h. Samtaka iðnaðarins

Sigurður Helgi Birgisson
viðskiptastjóri á iðnaðar- og hugverkasviði